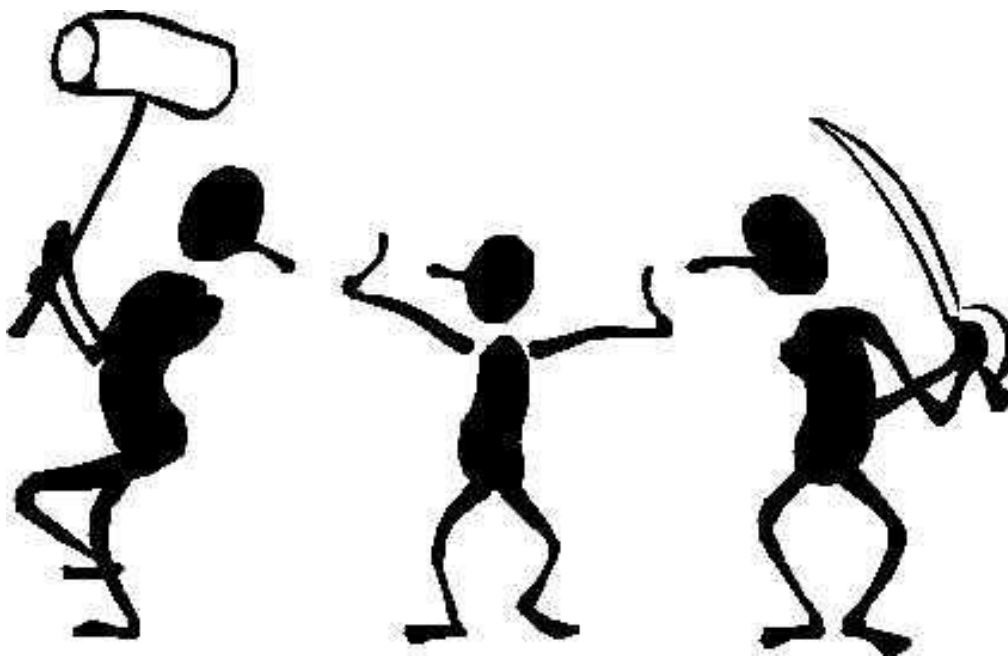

(V)echtscheidingen.... een vak apart

Verantwoording & Implementatieplan

*Hulpverlening aan 'vechtende' ouders bij het
Centrum voor Jeugd en Gezin Noord Limburg*

9-6-2014

Bureau IKVA

Linda Martens & Linda Weerts

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

Afstudeerproject pedagogiek

Inhoud

Productverantwoording	2
Vormgeving	2
Feedback betrokkenen	3
1. De literatuur	3
2. De wensen van de heer Heldens	4
3. De onderzoeksresultaten	4
4. De tijdsbesteding (kosten)	5
Implementatieplan	5
Doelen	5
Fase 1: Bekend zijn met/ Fase 2: Beslissen om al of niet te gebruiken	5
Fase 3: Gebruiken	6
Fase 4: Blijven gebruiken	6
Literatuur	7

Productverantwoording

Dit onderzoek had een oriënterend karakter. Het doel van dit onderzoek was er achter te komen hoe er op dit moment hulp aan vechtende ouders werd verleend en waar verbetering mogelijk was. Uit dit onderzoek zijn verschillende conclusies naar voren gekomen. De opdrachtgever wil graag aan de slag met deze conclusies. Om een overzicht van de conclusies te kunnen bieden is er gekozen voor een adviesrapport. De heer Heldens heeft het meeste baat bij een adviesrapport, aangezien hij aan de praktijk (de CJG's) wil laten zien waar en op welke manier verbetering mogelijk is. In het adviesrapport staan duidelijk de voor- en nadelen per aanbeveling benoemd. Dit maakt voor de heer Heldens inzichtelijk wat de meest passende optie is.

De heer Heldens vindt de diversiteit in aanpak een belangrijk onderdeel van de resultaten. Deze diversiteit in aanpak vraagt om richtlijnen. Door richtlijnen wordt namelijk gezorgd voor een eenduidige aanpak (NJI, z.d.).

De heer Heldens is een externe opdrachtgever. Hij is niet degene die het product gebruikt in de praktijk, maar wel de persoon waar het adviesrapport en het implementatieplan voor zijn geschreven. De richtlijnen zijn geschreven voor de hulpverleners van de CJG's aangezien zij degenen zijn die de hulp daadwerkelijk verlenen.

Vormgeving

Voor de algemene structuur van het adviesrapport is gebruik gemaakt van het format van Taalwinkel (z.d.).

Er is ervoor gekozen om per aanbevelingsoptie te beschrijven waarom deze passend is bij het onderzoek en wat de voor- en nadelen zijn. Hierdoor werd helder bij welke resultaten de aanbeveling aansloot en ontstond er een duidelijk overzicht welke optie de meeste voordelen en de minste nadelen had. In het product staat per aanbeveling beschreven wat de link met het onderzoeksrapport is. In dit verslag wordt daarom alleen de link tussen het onderzoek en het uiteindelijke advies weergegeven.

Er is gekozen voor het formuleren van één eindadvies, in plaats van het formuleren van adviezen per aanbevelingsoptie. Dit omdat bij iedere optie voordelen en nadelen worden beschreven. Er moest eerst overzicht ontstaan over alle voor- en nadelen (in hoofdstuk 3), voordat een advies kon worden geformuleerd. Als er per optie een advies gegeven werd, miste het overzicht en was minder onderbouwd waarom er gekozen werd voor optie twee.

De richtlijnen uit optie twee zijn in conceptversie uitgewerkt. Er is gekozen voor het toevoegen van vier bijlagen om ondersteuning te bieden bij het gebruik van de richtlijnen.

Checklists zorgen ervoor dat iedere hulpverlener hetzelfde proces doorloopt en er een eenduidige aanpak wordt gehanteerd. In een checklist komen de typische valkuilen of kritische succesfactoren van het hulpverleningsproces aan bod (Baeten, 2003).

Een evaluatieformulier zorgt ervoor dat de hulpverlening geëvalueerd wordt en eventuele knelpunten gemakkelijk herkend en besproken kunnen worden. Evaluatie draagt bij aan een beter beleid, minder kosten en aan resultaatgerichtheid (Bakker, 2012).

Feedback betrokkenen

Er is in het adviesrapport gekozen voor de term 'richtlijnen', omdat het woord protocol binnen de hulpverlening vaak weerstand oproept. Er zijn negatieve associaties met dit woord.

Aangezien de hulpverleners van het CJG zelfstandig aan de slag moeten met deze richtlijnen is er aandacht besteed aan de formulering.

In overleg met de heer Heldens is besloten dat 'richtlijnen' de juiste benaming is. Het is een synoniem voor protocol, maar klinkt vriendelijker.

De heer Heldens heeft de aanbevelen om de brief en het daarbij behorende onderzoek van het Ministerie van Veiligheid en Justitie over vechtscheidingen te benoemen in het adviesrapport. Dit omdat deze brief aansluit bij dit onderzoek en de aanbevelingen.

Daarnaast gaf de heer Heldens aan dat hij op dit moment actief is met het opzetten van Het EchtscheidingsCollectief (HEC). Hij gaf aan dat HEC in de toekomst kan fungeren als doorverwijzer. Hier zullen namelijk een diversiteit aan hulpverleners/partners bij aan gesloten zijn. Aangezien dit onderzoek zich richt op de heer Heldens en het de intentie heeft een bijdrage te leveren aan het hulpaanbod in de praktijk, is er gekozen om het HEC mee te nemen in het advies.

Bij het schrijven van de conceptringlijnen is rekening gehouden met vier aspecten:

1. De literatuur

Er is bij het opstellen van de conceptringlijnen gebruik gemaakt van Delfos (2010) en Blokland (2009). Delfos (2010) beschrijft een aantal handelingsaspecten die zijn meegenomen bij de beschrijving per stap en Blokland (2009) beschrijft de fasen in een adviesgesprek. Deze fasen zijn aangepast naar het onderwerp (v)echtscheidingen en aan de hulpverlening binnen de CJG's. Hierbij is gebruik gemaakt van de onderzoeksresultaten van Martens en Weerts (2014). Volgens Blokland (2009) moeten hulpverleners samen met en niet voor ouders werken. De opgestelde richtlijnen sluiten hierbij aan. Voor het opstellen van de checklist in bijlage 2 is gebruik gemaakt van scheidingskenmerken genoemd in Van de Ven (2009, p.57) en de onderzoeksresultaten. Voor de checklist in bijlage 3 is gebruik gemaakt van het balansmodel van Bakker (NJI, 1998). Er is hiervoor gekozen omdat dit

model op drie niveaus (micro, meso en macro) overzicht creëert rondom de ernst van het probleem.

2. De wensen van de heer Heldens

De heer Heldens heeft aangegeven dat hij het belangrijk vindt om de eerstelijnsvoorziening van goede informatie te voorzien, zodat er goede intakegesprekken plaats kunnen vinden. Goede intakegesprekken met de juiste vragen en gespreksvaardigheden, zullen er volgens de heer Heldens voor moeten zorgen dat de hulpverlening vanaf het begin beter aan kan sluiten bij de wensen en mogelijkheden van de ouders.

De heer Heldens heeft aangegeven dat hij de onderdelen kennismaking en intake los wil zien. Hij vindt dat dit niet altijd een doorlopend proces kan zijn. Ook heeft hij aangegeven dat hij graag Het EchtscheidingsCollectief bij de doorverwijzers ziet. De heer Heldens vindt terugkoppeling na doorverwijzing belangrijk, ook dit is opgenomen in de conceptrichtlijnen.

3. De onderzoeksresultaten

In het adviesrapport is al aangegeven waarom de richtlijnen aansluiten bij de resultaten van het onderzoek: *‘Uit het onderzoek blijkt dat de CJG’s preventief willen werken. “Ik zou er voor pleiten om in het preventieve stuk, laagdrempelig te blijven, zodat je voldoende contact hebt en dat ouders weten waar ze terecht kunnen.’ (Coördinator 3).” (Martens & Weerts, 2014). Als er duidelijk is hoe er vanaf het begin af aan gehandeld moet worden bij deze problematiek, kunnen de CJG’s gemakkelijker preventief te werk gaan. Daarnaast zullen richtlijnen ervoor moeten zorgen dat ouders tijdig door worden verwezen naar de juiste vervolghulpverlening, waardoor het hulpverleningsproces positiever zal worden ervaren door zowel de ouders als de hulpverleners en zullen de succeservaringen van de hulpverleners worden verhoogd. Wanneer er richtlijnen zijn opgesteld, werken alle CJG’s op eenzelfde wijze. Ze kunnen hierdoor gemakkelijker met elkaar overleggen en elkaar ondersteunen waar nodig. Uit het onderzoek blijkt dat het inzetten van een breed netwerk en een brede samenwerking ervoor zorgt dat de hulpverlening beter verloopt. “Door het werken met een breed netwerk, ervaar ik misschien minder problemen dan andere CJG’s.’ (Coördinator 3).” (Martens & Weerts, 2014)’*

In de richtlijnen zelf is rekening gehouden met een aantal wensen die door hulpverleners zijn geuit:

- meer ruimte voor de emoties van ouders, dit komt terug bij het kennismakingsgesprek,
- het wijzen van ouders op hun verantwoordelijkheid als ouder, dit komt terug bij het kopje ‘afspraken maken’ en
- terugkoppeling tussen organisaties nadat ouders zijn doorverwezen.

4. De tijdsbesteding (kosten)

Uit het onderzoek blijkt dat hulpverleners gemiddeld één tot vijf ouder(koppel)s per maand begeleiden. De hulpverlening volgens de conceptrichtlijnen neemt door de drie à vier gesprekken ongeveer drieënhalf tot vier uur in beslag. Ervan uitgaande dat hulpverleners vijf ouder(koppel)s per maand begeleiden, zal één hulpverlener vijf maal drieënhalf tot vier uur kwijt zijn aan deze hulpverlening. Dat komt ongeveer uit op zeventien tot twintig uur per maand.

Implementatieplan

Doelen

- Coördinatoren en beleidsmedewerkers in Noord Limburg informeren over de (concept)richtlijnen.
- Naar aanleiding van discussie en feedback, de richtlijnen passend/ bruikbaar voor de CJG's in Noord Limburg maken.
- Vastleggen hoe de richtlijnen (blijvend) worden gebruikt binnen de CJG's in Noord Limburg.

Onderstaande fasen zijn afkomstig uit Handboek Preffi 2.0. (Kok, Molleman, Saan & Ploeg 2005)

Fase 1: Bekend zijn met/ Fase 2: Beslissen om al of niet te gebruiken

(Periode: 15-6-2014/15-7-2014)

- De heer Heldens oriënteert zich (inlezen) op het adviesrapport en de conceptrichtlijnen.
- Waar nodig past hij de conceptrichtlijnen aan.
- Linda Martens en Linda Weerts presenteren (op 23 juni) de uitkomsten van het onderzoek, de aanbevelingen en het product aan de coördinatoren van de Centra voor Jeugd en Gezin in Noord Limburg. Dit om de betrokkenheid en het draagvlak te creëren.
- Tijdens deze presentatie wordt inzicht geboden in de huidige manier van werken en wat er anders zal zijn door de richtlijnen. Voor- en nadelen van de richtlijnen worden hierbij benoemd.
- De heer Heldens geeft na de presentatie de conceptrichtlijnen aan de coördinatoren, met de vraag om feedback te geven. Ook discussie over de inhoud is mogelijk. Coördinatoren kunnen met vragen rondom het invoeren terecht bij de heer Heldens.
- Aan de hand van de feedback schrijft de heer Heldens de definitieve versie van de richtlijnen.

- De heer Heldens (in samenwerking met Linda Martens en Linda Weerts) presenteert de richtlijnen aan de overige betrokkenen (consulenten, ketenpartners en beleidsmedewerkers).

Fase 3: Gebruiken

(Periode: 16-7-2014/ 16-1-2015)

(optie: De cursus die de heer Heldens wil ontwikkelen, waarin de richtlijnen, aandachtspunten en vaardigheden worden aangeleerd, kan mogelijk in deze fase aangeboden worden.)

- De heer Heldens maakt met de coördinatoren en beleidsmedewerkers afspraken rondom het gebruik. Hierbij is te denken aan een pilot (bij één of meerdere CJG's), de duur van de proeftijd (voorstel: zes maanden).
- De heer Heldens maakt met de coördinatoren en beleidsmedewerkers afspraken rondom een feedback/discussiemoment. Naar aanleiding van deze feedback/discussie past de heer Heldens de richtlijnen mogelijk aan.
- De heer Heldens maakt met de coördinatoren en beleidsmedewerkers afspraken rondom de eindevaluatie. Deze zal plaatsvinden aan het einde van de proeftijd (16-1-2015).

Fase 4: Blijven gebruiken

(Periode: 17-1-2015/ ?)

- Na de proefperiode wordt (door de coördinatoren en de beleidsmedewerkers) besloten of zij gebruik blijven maken van de richtlijnen.
- De heer Heldens organiseert in samenwerking met de coördinatoren en beleidsmedewerkers halfjaarlijkse bijeenkomsten. Hierin wordt aan de hand van evaluatieformulieren (ingevuld door ouders, zie concept richtlijnen) besproken waar hulpverleners (inhoudelijk) tegenaan lopen. Hulpverleners kunnen elkaar ondersteunen en van elkaar leren. Dit alles om te zorgen voor een eenduidige aanpak rondom het hanteren van de richtlijnen.

Literatuur

- Baeten, J. (2003). *Checklist interactieve beleidsvorming: Succesfactoren en valkuilen van interactieve beleidsvorming*. Geraadpleegd op 3 juni 2014, van http://www.vng.nl/files/vng/vng/Documenten/Extranet/Burgerzaken/bestanden_burgerparticipatie/Checklist_IAB.pdf
- Bakker, R. (2012, juni). *Evaluatie als fundering voor het beleid*. Geraadpleegd op 3 juni 2014, van <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/06/01/evaluatie-als-fundering-van-beleid/evaluatie-als-fundering-voor-het-beleid.pdf>
- Blokland, G. (2009). *Over opvoeden gesproken: Methodiekboek pedagogisch adviseren* (7^e druk). Amsterdam: SWP.
- Delfos, M. F. (2010). *Luister je wel naar mij?: Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar* (15^e druk). Amsterdam: SWP.
- Kok, H., Molleman, G., Saan, H., & Ploeg, M. (2005) *Handboek Preffi 2.0: Richtlijn voor effectieve gezondheidsbevordering en preventie*. Woerden: NIGZ.
- Nederlands Jeugd Instituut. (1998). *Balansmodel*. [online afbeelding]. Gedownload op 30 mei 2014, van <http://www.nji.nl/nl/BalansmodelBakker.pdf>
- Nederlands Jeugd Instituut. (z.d.). *Het belang van richtlijnen en protocollen*. Geraadpleegd op 2 juni 2014, van <http://www.nji.nl/nl/Kennis/Databanken/Databank-Instrumenten-en-Richtlijnen/Het-belang-van-richtlijnen-en-protocollen>
- Taalwinkel. (z.d.). *Het adviesrapport*. Geraadpleegd op 19 mei 2014, van <http://www.taalwinkel.nl/tekstsoorten/het-adviesrapport/>
- Ven, J.P. van de. (2009). *Omgaan met een scheiding*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Zabel, C. (2013, 24 mei). *How do I find a mediator?*. [Online afbeelding]. Gedownload op 5 juni 2014, van <http://livesshattered.com/wp-content/uploads/2013/05/mediator1.jpg>